

ВЛИЯНИЕ НА МСФО 16 ЛИЗИНГ ВЪРХУ ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ И ОЦЕНКА НА СТОЙНОСТТА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА

гл. ас. д-р Лиляна Камбурова, l.kamburova@unwe.bg

Катедра „Счетоводство и анализ“

Университет за национално и световно стопанство

Резюме: Чрез МСФО 16 Лизинг се въведе съществена промяна в счетоводното отчитане на лизинговите договори. Новите регулации ще повлияят на компаниите от всички сектори на икономиката, които прилагат МСФО, но най-вече на тези, които до въвеждането на новите правила използваха активи с висока стойност, предимно чрез оперативен лизинг. Тази промяна ще доведе до значително нарастване както на отчетените активи, така и на отчетените задължения, което от своя страна ще промени някои от ключовите финансови показатели за рентабилност, платежоспособност, ликвидност и обращаемост. Степента на промяна ще зависи изцяло от интензитета на използване на оперативен лизинг в съответните предприятия. Новите правила освен това могат да изменят оценките, които инвеститорите правят за цената на финансиране с дълг, среднопретеглената цена на капитала и респективно стойността на предприятието като цяло.

Ключови думи: МСФО 16 Лизинг, лизинги, финансови показатели, оценяване

JEL: M41

THE IMPACT OF IFRS 16 LEASES ON THE FINANCIAL POSITION RATIOS AND COMPANY VALUATION

Head Assist. Prof. Lilyana Kamburova, PhD, l.kamburova@unwe.bg

“Accounting and Analysis” Department

University of National and World Economy

Abstract: IFRS 16 represents the most significant change in accounting for leases. The new regulations will affect companies in all sectors of the economy that apply IFRS, but especially those that use high-value assets primarily through operating leases until the new rules were introduced. This change will lead to a significant increase in both reported assets and reported liabilities, which in turn will change some of the key financial indicators for profitability, solvency, liquidity and turnover. The degree of change will depend entirely on the intensity of the use of operating leases in the individual entities. The new rules may also change the estimates investors make for the cost of a debt, the weighted average cost of capital and, respectively, the corporate valuation.

Keywords: IFRS 16, leases, financial ratios, valuation

JEL: M41

ВЛИЯНИЕ НА МСФО 16 ЛИЗИНГ ВЪРХУ ПОКАЗАТЕЛИТЕ ЗА ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ И ОЦЕНКА НА СТОЙНОСТТА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА

гл. ас. д-р Лиляна Камбурова, l.kamburova@unwe.bg
Катедра „Счетоводство и анализ“
Университет за национално и световно стопанство

Въведение

Оперативният лизинг е ефективен начин за предприятията да получат достъп до даден актив, като същевременно поддържат известна гъвкавост по отношение на вида на наетия актив, необходимото ниво на поддръжка, честота на обновяване на актива и схемата на изплащане на актива, т.е. размера и честотата на изходящите парични потоци. До края на 2018 г. активите ползвани чрез оперативен лизинг не се включват във финансовите отчети, а се отчита единствено заплатеният за тях наем като разход за външни услуги. МСФО 16 Лизинг е в сила от януари 2019 г., а неговата основна задача е връщането на оперативните лизинги в отчета за финансовото състояние. В някои случаи тази промяна ще доведе до съществено увеличаване на отчетените задължения, което от своя страна ще промени някои от ключовите финансови показатели за рентабилност, платежоспособност, ликвидност и оброта. Финансовите анализатори и инвеститорите трябва да се подготвят за тази счетоводна промяна, тъй като оперативните лизинги към момента представляват една от най-сериозните корекции на корпоративния дълг, която те вземат предвид при оценката на стойността на компаниите. Оперативните лизинги представляват значителен дял от общия дълг на големите публични компании в Европа.

Необходимостта от промяна на стандарта за лизинг е продиктувана от липсата на съпоставимост. Разграничаването на лизинга на финансов и оперативен оказва влияние при сравняването на финансовите отчети и финансовите показатели между предприятията. От гледна точка на лизингополучателя, при финансов лизинг предприятието отчита актив и задължение – „балансов“ лизинг. При оперативен лизинг не се посочва никаква позиция в баланса – в този случай съществува „извънбалансов“ лизинг. Ако един актив се използва по реда на финансов лизинг, то той ще намери отражение в баланса. Ако обаче същият е обект на оперативен лизинг, то той няма да намери отражение в баланса, а ще се отчете като разход, подлежащ на плащане. От това следва, че има две сделки, при които обектът е актив със сходна (еднаква) употреба, но с различно счетоводно интерпретиране.

Проектът за промяна на счетоводните правила с цел да се елиминира това несъответствие започва през 2006 г. и се води съвместно от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и Съвета по стандарти за финансово отчитане (ССФО) на САЩ. През януари 2016 г. СМСС издава нов стандарт – Международен стандарт за финансова отчетност – МСФО 16 – Лизинг, за счетоводното отчитане на лизинг, който влезе в сила за годишните отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г. Новият стандарт не е приет единодушно от специалистите. При разработването на новия стандарт съставителите на финансови отчети изразяват опасения, че заменянето на

оперативните лизинги с финансови ще увеличи балансовия дълг, което би довело до намаляване на кредитния рейтинг на предприятията, увеличаване на цената на финансиране с привлечен капитал и ще окаже влияние на новите инвестиции, което при една икономическа криза ще доведе до много неблагоприятни ефекти. Morales-Díaz (2018) допълнително посочва, че има разлика между заем, който подлежи на пълно връщане, за да се „изчисти“ задължението от баланса и оперативен лизингов договор, който предприятието може по всяко време да прекрати.

От гледна точка на инвеститорите най-същественният въпрос е какво е значението на лизинговите договори за оценката на стойността на компаниите и дали тази счетоводна промяна би довела до промяна на тази оценка. На пръв поглед промяната в счетоводното отчитане не води до промяна в бизнес модела на компанията или до промяна на паричните потоци, които тя ще генерира за своите акционери. Следователно, ако пазарът досега е отразявал коректно счетоводната информация, то не би следвало новият стандарт да доведе до съществени изменения в пазарната оценка. Всичко това обаче е вярно, само ако пазарът напълно оценява влиянието на поетите лизингови задължения в оценката на компаниите. Противоположната теза е изградена върху убеждението, че инвеститорите не могат достатъчно точно да оценят допълнителните рискове за предприятието, които произтичат от поетите задължения свързани с „извънбалансов“ лизинг. Поради представянето им като бележки към годишните финансови отчети тези лизингови договори изцяло се игнорират при изготвянето на оценки или тяхното включване в даден модел за оценка изисква множество други допълнителни допускания. Това ще се промени с прилагането на новия стандарт, при който тези задължения се показват директно в самия отчет за финансовото състояние.

Всичко казано дотук обуславя актуалността и значимостта на въпросите свързани с отражението на стандарта върху оценката на финансовото състояние и стойността на предприятията. Основната изследователска цел е да се докаже, че новите регулации са свързани със съществени промени в счетоводното отчитане на лизинга, които намират своето отражение при сравняването на финансовите отчети и финансовите показатели между предприятията. За постигането на тази цел в статията се поставят следните **задачи**: анализ на разликите при отчитането на лизинга между предходния и настоящия стандарт и изследване на влиянието на тези разлики върху отделните групи показатели за финансово състояние и върху основни променливи в моделите за оценка на стойността на предприятията. Основната **теза** е, че въвеждането на МСФО 16 Лизинг ще повлияе на предприятията от всички сектори на икономиката, които прилагат МСФО, но главно на тези, които до въвеждането на новите правила използват активи с висока стойност, предимно чрез оперативен лизинг. Тази промяна ще доведе до значително нарастване както на отчетените активи, така и на отчетените задължения, което от своя страна ще промени някои от ключовите финансови показатели за оценка на финансовото състояние на предприятията. **Обект** на настоящата статия са промените в счетоводното отчитане на лизинговите договори, а като неин **предмет** може да се обособи тълкуването на ефектите от тези промени върху показателите за финансово състояние и оценката на стойността на предприятията.

1. Промени в отчитането на лизинговите договори при МСФО 16 Лизинг

Съгласно отменения МСС 17 Лизинг, лизингополучателите трябва да класифицират всички лизингови договори в две категории: оперативен лизинг и финансов лизинг. При оперативен лизинг се признава разход, който се разсрочва през срока на лизинговия договор, докато при модела на финансов лизинг лизингополучателите признават наетия актив в баланса и отразяват задължение. В този случай, лизинговата операция се отчита като покупка на наетия актив на разсрочено плащане. Единственото по-съществено оповестяване свързано с оперативния лизинг при предходния стандарт са недисконтираните парични потоци от лизинговите плащания, които се показват в бележките към финансовите отчети.

Новите счетоводни правила в МСФО (въведени едновременно с аналогична промяна в националните счетоводни стандарти на САЩ) изискват от големите международни компании да признаят няколко трилиона долара активи придобити чрез оперативен лизинг и съответстващите им задължения в отчета за финансово състояние. Според МСФО 16 Лизинг, лизинговият договор се класифицира като договор за финансов лизинг, ако с него се прехвърлят по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху основния актив, и като договор за оперативен лизинг, ако с него не се прехвърлят по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху основния актив. Дали даден лизингов договор е договор за финансов или за оперативен лизинг зависи от същността на сделката, а не от формата на договора. Симеонова (2018) очертава основните моменти от новия стандарт, които включват цялостен модел за идентифициране на лизингови споразумения, въвеждане на „контрол“ при идентифицирането на лизинговите договори, създаване на нови правила за счетоводно отчитане на лизинга, промяна на представянето на лизинговите сделки в отчета за финансовото състояние и увеличаване на оповестяванията свързани с лизинговите споразумения.

С новия стандарт се въвежда значителна промяна в счетоводния модел, прилаган от лизингополучателите, като се запазват основно съществуващите счетоводни правила за лизингодателите. Чрез новия стандарт голяма част от текущите оперативни лизинги ще се капитализира от лизингополучателите т.е. ще се прилага модел, подобен на финансовия лизинг. В резултат на това няма да се прави разлика между оперативен и финансов лизинг, с някои изключения, които включват краткосрочен лизинг и лизинг за активи с ниска стойност. Представянето и признаването в отчета за приходите и разходите ще бъде значително по-различно, тъй като разходите, свързани с лизинга, ще бъдат осчетоводени като разходи за амортизация и разходи за лихви. За компаниите, които са избрали или са задължени да прилагат МСФО, печалбите през първите години вероятно ще бъдат по-ниски, тъй като моделът на признаване на разходите ще следва модела на финансовия лизинг, което означава, че разходите за лихви ще бъдат по-високи в началото на лизинговия период като дял от анюитетната погасителна вноска и ще намаляват постепенно през срока на договора.

Настоящата стойност на оперативния лизинг се изчислява въз основа на всички лизингови плащания неплатени към този момент, с лихвения процент присъщ за лизинга или с лихвения процент по привлечен капитал на лизингополучателя. Срокът на лизинга обхваща целия период на договора, през

който лизингополучателят има право да използва актива без да може да се откаже от договора. Правилата за лизингодателите остават без съществена промяна.

Таблица 1. Разлики при отчитането на лизинга между МСС 17 Лизинг и МСФО 16 Лизинг

		МСС 17 Лизинг	МСФО 16 Лизинг
Оперативен лизинг	Отчет за финансовото състояние	Отчитат се извън-балансово.	Всеки лизинг се отчита като финансов лизинг.
	Отчет за печалбата или загубата	Разходи за външни услуги, които намаляват печалбата от оперативна дейност.	
	Отчет за паричните потоци	Разходи за външни услуги като паричните потоци от оперативна дейност.	
Финансов лизинг	Отчет за финансовото състояние	Признаване на лизингов актив и лизингово задължение.	Признаване на лизингов актив и лизингово задължение.
	Отчет за печалбата или загубата	Разходи за амортизация на лизинговия актив и разходи за лихви по лизинговото задължение.	Разходи за амортизация на лизинговия актив и разходи за лихви по лизинговото задължение.
	Отчет за паричните потоци	Погашенията на главницата като парични потоци от финансова дейност. Разходите за лихви като парични потоци от финансова или оперативна дейност.	Погашенията на главницата като парични потоци от финансова дейност. Разходите за лихви като парични потоци от финансова или оперативна дейност.

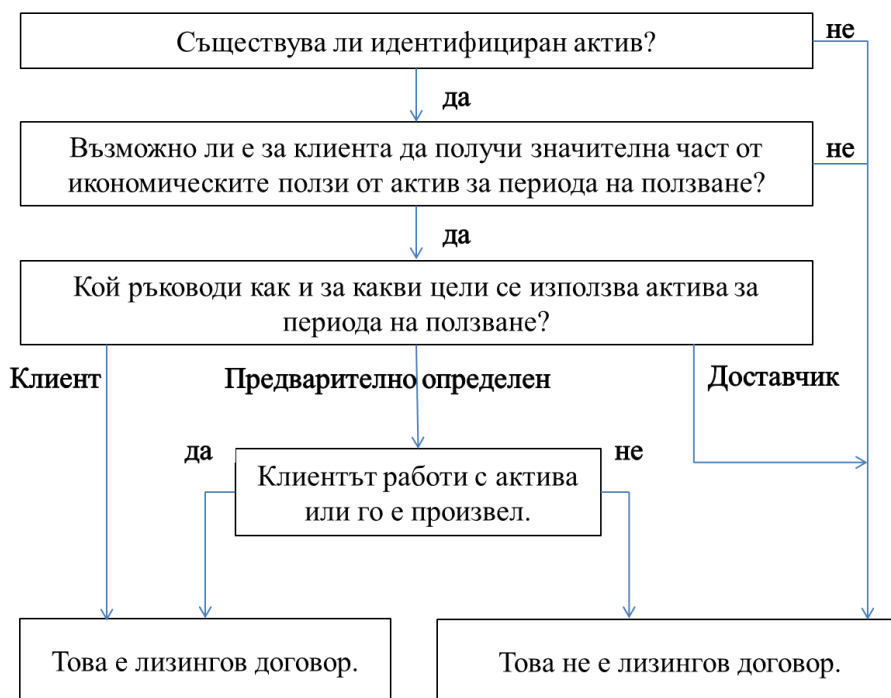
Източник: Собствена таблица въз основа на данни от МСС 17 Лизинг и МСФО 16 Лизинг

Ключово място при новия стандарт заема преценката дали даден договор е или има компоненти на лизинг. На практика основното въздействие е върху договорите, които не са в правната форма на лизинг, но включват използването на конкретен актив и следователно може да съдържа лизинг – например аутсорсинг, договорно производство, транспорт и електрозахранване, споразумения за доставка (Grant Thornton, 2018). Съгласно МСФО 16 Лизинг, лизингът се определя като договор или част от договор, по силата на който срещу възнаграждение се прехвърля правото на ползване на даден актив (основния актив) за определен период от време. На практика може да бъде предизвикателство да се прецени дали даден договор предоставя право на ползване на актив или вместо това е договор за услуга, която се предоставя с помощта на актива. (PwC, 2016). Лизинговите договори се различават от договорите за услуги, защото лизингът предоставя на клиента правото да контролира използването на актив, докато при договорите за услуга доставчикът запазва контрола над актива.

Първото и задължително условие е да се идентифицира актив или част от актив, ако е физически отделим (напр. един етаж на жилищна сграда). Когато част от актива не е физически неделима (напр. процент от капацитета на газопровод), частта от актива не е идентифициран актив, освен ако не представлява по същество всички икономически ползи от използването на актива. Ако не съществува нито една от тези ситуации, купувачът не може да идентифицира актив.

Когато прави тази оценка, лизингополучателят взема предвид своите права в рамките на определения обхват на договора. Лизингополучателят може да получава пряко или косвено, икономическите ползи от използването на актива. Променливите лизингови плащания въз основа на използването на актива (напр. променливи плащания въз основа на продажби) не възпрепятстват лизингополучателя да получава всички икономически ползи от използването на актива. Въпреки че лизингополучателят предава някои от предимствата на лизингодателя чрез променливи плащания, лизингополучателят все още е страната, която получава икономически ползи, произтичащи от използването на актива (в този случай, паричните потоци, произтичащи от продажбите). МСФО 16 Лизинг премахва възможността, при която компаниите могат да включват променливи лизингови плащания единствено, за да се избегне класифицирането на договора като лизинг. При оценката дали лизингополучателят има право да ръководи процеса по използване на идентифициран актив, той трябва да има правото да ръководи как и с каква цел ще се използва актива през целия период на ползване. Съответните решения относно начина и целта, за която ще се използва активът са предварително определени. Ако всички условия са изпълнени, съответният договор се класифицира като лизинг. За да се определи дали един договор може да се класифицира като лизинг, той трябва да отговаря на условията посочени на фигурата.

Една от основните цели на разгледаните промени при отчитането на лизинговите договори е да подобри сравнимостта на финансовите показатели на отделните предприятия, независимо дали използват финансов или оперативен лизинг. Според Брезоева (2018) балансовото отчитане на всички лизингови договори се очаква да подобри сравнимостта на финансовите отчети на лизингополучателите, но то няма да отразява реалната икономическа същност и различията между лизинговите договори.

Фигура 1. Установяване на лизингов договор съгласно МСФО 16 Лизинг
Източник: PwC

2. Влияние на промените върху показателите за финансово състояние и пазарна оценка на компаниите

Промените, наложени с новия стандарт, ще дадат отражение не само на счетоводното отчитане на лизинга, но ще окажат съществено влияние и на финансовите показатели, което ще рефлектира и върху инвестиционните решения. Финансовите показатели се използват за различни цели – за оценка на способността на компанията да изплати своите задълженията, за оценка на стойността на компанията като цяло, за оптимизиране на управлението на бизнес процесите и др.

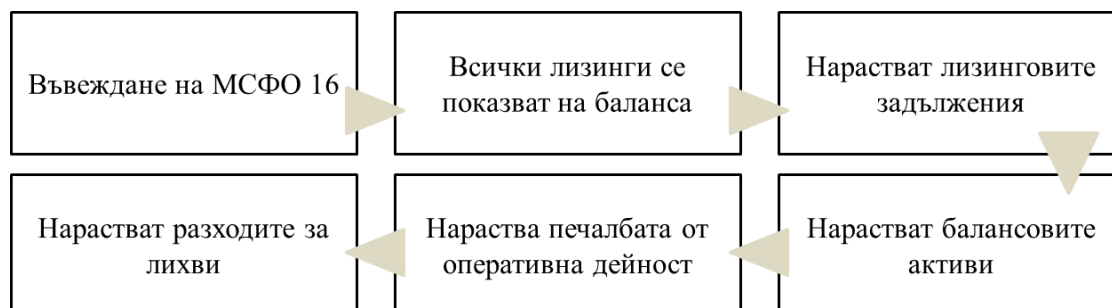
Още преди публикуването на МСФО 16 Лизинг много автори са изследвали какво би било хипотетичното отражение на оперативния лизинг върху финансовите показатели, ако той се капитализираше. Първото публикувано проучване за влиянието на капитализацията на лизинга върху счетоводните показатели е проведено от Nelson (1963), който изследва ефекта от капитализация на оперативния лизинг върху съотношението дълг и собствен капитал на единадесет американски компании. По-късно Ashton (1985) изследва влиянието на потенциалното капитализиране на оперативния лизинг върху общо пет променливи: разходи за лихви, разходи за амортизация, стойност на дълготрайни активи, натрупана амортизация и привлечен капитал. Beattie (1998) изследва извадка от 300 предприятия, които са регистрирани във Великобритания и показва, че неотчетените задължения при оперативен лизинг представляват средно 39% от отчетения дългосрочен дълг, докато неотчетените активи представляват едва 6% от общите активи. Според автора, капитализацията оказва значително влияние върху коефициентите за рентабилност, обрачаемост и задължнялост на изследваните компании. Sari и колектив (2016) изследват публичните компании от сектора търговия на дребно в Турция, чиито акции се

търгуват на Истанбулската фондова борса. Резултатите от тяхното изследване показват, че капитализацията на оперативния лизинг би имала статистически значим ефект върху съотношенията дълг към активи, дълг към собствен капитал, рентабилност на активите и рентабилност на собствения капитал. Magli и колектив (2018) провеждат подобно изследване на 384 предприятия, чиито акции се търгуват на Италианската фондова борса. В изследването се доказва, че в резултат на изменението на стандарта за лизинг в отчета за финансовото състояние ще има увеличение на лизинговите активи, увеличение на финансовите задължения и намаляване на собствения капитал, докато в отчета за приходите и разходите ще има увеличение на печалбата преди лихви, данъци и амортизации (ЕБИТДА) и увеличение на финансовите разходи. Те също така доказват, че въздействието на прилагането на МСФО 16 Лизинг ще бъде различно в зависимост от сектора, в който предприятието оперира. Основният въпрос, който възниква е кои сектори ще бъдат най-засегнати от смяната на стандарта и как точно това ще се отрази върху техните показатели за финансово състояние.

Новият стандарт намира най-голямо отражение при търговията на дребно. Компаниите, които оперират в сектора търговия на дребно сключват дългосрочни или средносрочни лизингови договори за търговските обекти, които ползват, а също така наемат много от активите, които използват в своите обекти. Използването на оперативен лизинг за търговски площи е необходимо на тези компании, за да осигурят необходимото място за производство, съхранение и складиране. Много договори за оперативен лизинг при търговия на дребно включват договори за предоставяне на специфични услуги. Тези договори вече ще трябва да се разделят от основния договор за лизинг и да се отчитат отделно. Другите сектори, които ще бъдат по-съществено засегнати от промяната са транспортният сектор, здравеопазването, телекомуникациите и професионалните услуги. В транспортния сектор например, който включва авиокомпаниите, спедиторските и транспортните компании, голяма част от въздухоплавателните и превозните средства се използват именно чрез оперативен лизинг.

Направените промени ще окажат влияние на балансовото число и балансовото съотношение дълг към собствен капитал. Освен това, МСФО 16 Лизинг ще повлияе и на отчета за доходите, тъй като сега предприятието трябва да признае разходи за лихви по лизинговото задължение и амортизация на актив с правото на ползване. Поради това за лизинговите договори, класифицирани по-рано като оперативни лизинги, общата сума на разходите в началото на лизинговия период ще бъде по-висока, отколкото по отменения МСС 17 Лизинг. Както вече отбелязахме, съгласно МСФО 16 Лизинг, лизинговите вноски включват разходи за лихви и разходи за амортизация. Тези лизингови вноски не са включени при изчисляването на печалбата преди лихви, данъци и амортизации (ЕБИТДА). При изчисляването на печалбата преди лихви и данъци (ЕБИТ) се отчитат разходите за амортизация. Следователно, двата показателя ще се увеличат в резултат на лизингите, отчитани по-рано като оперативни, а сега преобразувани във финансови. Промени ще настъпят и в отчета за паричните потоци. Лизинговите плащания, свързани с договори, които по-рано са били класифицирани като оперативни лизинги, вече не се представят като оперативни парични потоци в пълен размер. Само частта от лизинговите плащания, която отразява лихвата върху лизинговото задължение, може да бъде представена като оперативен паричен поток (в зависимост от счетоводната политика на предприятието по отношение на лихвените плащания). Паричните плащания за главницата по пасива на лизинга се класифицират в рамките на финансови

дейности. Плащанията за краткосрочни лизингови договори, лизинги на активи с ниска стойност и променливи лизингови плащания, които не са включени в оценката на лизинговото задължение се представят в рамките на оперативната дейност.

Фигура 2.

Източник: Собствена фигура

Едновременната появява в отчета за финансовото състояние на допълнителен актив и допълнителен пасив ще се отрази върху повечето основни финансови показатели за ликвидност и обращаемост. Показателите за ликвидност (коефициентите за текуща, незабавна и парична ликвидност), при които частното е сумата на текущите пасиви, ще се понижат. Това се дължи на факта, че текущите задължения по лизинговите договори ще се увеличат, докато стойността на текущите активи ще остане без промяна. Показателите за обращаемост, при които частното е сумата на общите активи, също ще се понижат. Причината за това е, че всички лизингови активи вече ще се отчитат като част от общите активи. Прилагането на новия стандарт ще доведе до нарастване финансовия ливъридж (коефициентите дългосрочен дълг към общ капитал и дългосрочен дълг към собствен капитал ще се повишат), тъй като задълженията, показани в отчета за финансовото състояние ще нараснат. Повисокият относителен дял на дълга от своя страна ще доведе до понижаване на средно претеглената цена на капитала на компанията.

Коефициентът за покритие на лихвите може да се промени както положително, така и отрицателно, като това ще зависи от конкретните характеристики на портфейла от лизингови активи на предприятието. Текущият разход за външни услуги, които са относително постоянни при оперативен лизинг се заменя с разходи за амортизация за ползвания актив и намаляващи разходи за лихви по задължението за финансов лизинг, което води до увеличаване на печалбата преди лихви, данъци и амортизации (ЕБИТДА). Тъй като амортизацията на актива обикновено е линейна, но лихвата по пасива ще бъде предварително начислена, то общият размер на разходите за всеки конкретен лизинг ще да бъде по-голям в началото. Комбинацията от линейна амортизация на актива и метода на ефективния лихвен процент, прилаган към лизинговото задължение, води до постепенно намаляване на общите разходи по лизинга през срока на договора. Този ефект понякога се нарича предварително начисляване на разходите. На този етап съществуват разнопосочни мнения дали този ефект отразява правилно икономическите характеристики на лизинговия договор (PwC, 2016). Следователно, за различните компании може да има положително или отрицателно въздействие върху показателите за рентабилност,

като нетен доход на една акция или рентабилност на собствения капитал, в зависимост от размера на срочната структура на портфейла от лизингови активи. Портфейлите с лизингови активи, които са придобити по-скоро, са отрицателно повлияни от смяната на стандарта, защото капитализират пропорционално повече дълг и следователно, по-високи разходи за лихви в ранните години. Трябва да се отбележи обаче, че ако лизингополучателят разполага с портфейл от идентични или сходни лизингови активи, които се заменят редовно, ефектът би трябвало да се неутрализира (Deloitte, 2016). По изчисления на СМСС, преобладаващата част от компаниите ще имат увеличение на показателя печалба преди лихви, данъци и амортизации (ЕБИТДА) от около 100 базисни точки, но това увеличение ще бъде значително по-голямо при секторите като търговия на дребно, транспорт и здравеопазване, при които до въвеждането на новия стандарт доминират оперативните лизинги.

От съществен интерес за инвеститорите освен проблемите свързани с промяната във финансовите показатели са и въпросите свързани с оценката на стойността на компанията като цяло и респективно на нейните акции. Сама по себе си промяната на стандарта не води до промяна в паричната стойност на лизинговите задължения, от което следва, че това няма да има ефект върху паричните потоци на компанията. Основният въпрос се състои в това до каква степен пазарът е оценявал информацията, свързана с оперативните лизинги в бележките към финансовите отчети при изготвянето на прогнозата за очакваните паричните потоци и доколко промяната на начина на отчитане ще доведе и до промяна в изчисляването на тези потоци. В практиката до приемането на стандарта, инвеститорите бяха възприели редица подходи, с които да определят справедливата стойност на активите, пасивите и разходите за лихви при наличие на „извънбалансови“ лизингови задължения. При хипотезата за действащо предприятие лизинговите активи се използват, за да генерират допълнителна възвръщаемост. От това следва, че дори след като изтече срокът на даден лизингов договор, то предприятието трябва да реинвестира част от паричните потоци в замяната на този актив, най-вероятно като поднови лизинговия договор за определен срок. Това означава, че освен признаването на новите активи и пасиви, в прогнозата за бъдещите парични потоци трябва да бъдат отчетени и бъдещите капиталови разходи свързани с това подновяване. Следователно, оценката на едно действащо предприятие трябва да включва не само текущите задължения по оперативен лизинг, но и бъдещите, произтичащи от подновяването на съществуващите лизингови договори и новите лизингови договори, които компанията може да поеме, ако расте със заложените темпове. Всички тези задължения следва да бъдат правилно отразени от инвеститорите при прогнозирането на бъдещите свободни парични потоци на компанията.

Друг важен въпрос свързан с оценката на компаниите е дали агенциите за кредитен рейтинг досега правилно са отчитали стойността на извънбалансовите ангажименти при определяне на съотношенията на базата, на които се присъжда рейтинг на дадена компания. Прилаганата до въвеждането на стандарта от агенциите практика да използват фиксирани множители за отделните сектори може да не се окаже съвсем точна. Тази практика може да занижи действителните суми на задължения при множество краткосрочни лизинги, когато компанията се нуждае или планира да изпълнява нови договори. От друга страна, за дългосрочни лизингови договори, корекциите биха могли да надценяват многократно действителното задължение. По-сериозни разминавания между предходните и настоящите оценки на задълженията може да доведе до промяна в

кредитния рейтинг в положителна или отрицателна посока, а оттам и до промяна в цената на дълговото финансиране.

Предварителните прогнози за промените във финансовите отчети е много вероятно да се различават от действително отчетените стойности, но по-важно за инвеститорите е тези разлики да не бъдат значителни. Най-съществените фактори, които могат да доведат до подобни разлики включват:

- Промяна в дисконтовия процент – стандартът изисква от компаниите да дисконтират бъдещите минимални лизингови плащания според лихвата, която е включена в лизинговия договор, или ако това е неизвестно, с лихвения процент по дълга на лизингополучателя. Изчисляването на настояща стойност по принцип е изключително чувствително към малки промени в лихвения процент и дори разлика от няколко базисни точки може да окаже влияние.
- Срок на лизинговия договор – чрез промяна на продължителността на лизинга и сумата, платена през дадена година, компаниите могат да управляват своята експозиция в отчета за финансово състояние. Промените в срока на лизинга могат да имат значително влияние върху задълженията, произтичащи от лизинга.
- Променливи лизингови плащания въз основа на изпълнението – тези плащания не са фиксирани и следователно бяха изключени от активите и задълженията при корекциите свързани с оперативен лизинг.
- Опции за удължаване или прекратяване на лизинговия договор – плащанията, свързани с предсрочно прекратяване или продължаване на лизинговия договор, бяха изключени от активите и задълженията при корекциите свързани с оперативния лизинг, освен ако дружеството не може да определи с разумна сигурност, че ще упражни наличните в договора опции.

Направените промени в счетоводните регулации ще способстват за подобряване съпоставимостта на информацията между различните компании в даден сектор и се очаква ефектът от тяхното въвеждане да бъде по-скоро положителен. Компаниите ще трябва редовно да следят своите лизингови договори в контекста на значими икономически събития и променяща се пазарна среда, влияещи върху променливите, на чиято основа се изчисляват лизинговите задължения. Новите правила ще доведат до очаквани и неочаквани отклонения от старите счетоводните стойности, но в дългосрочен период по-високото качество и прозрачност на счетоводната информация би донесла повече ползи, отколкото проблеми за инвеститорите.

Заклучение

МСФО 16 Лизинг променя множество съществени аспекти при отчитането и оповестяването на лизинговите договори. Новият стандарт има за цел да гарантира, че при сключване на лизингови договори, двете страни ще предоставят съответната информация по начин, който достоверно представя тези транзакции. Тази информация има за цел да помогне на инвеститорите и останалите потребители на финансови отчети да оценят по-точно ефектите, които лизингът оказва върху финансовото състояние, финансовите резултати и паричните потоци на дадено предприятие (ЕУ, 2018). Могат да бъдат обобщени някои от най-съществените промени в резултат на въвеждането на МСФО 16 Лизинг.

Първо, МСФО 16 Лизинг е в сила от 01.01.2019 г. и заменя действащия преди това МСС 17 Лизинг. Промяната се извършва едновременно и е идентична с промяната в националните счетоводни стандарти на САЩ, но между двата стандарта все още остават някои важни разлики. Новите правила няма да се отразят върху счетоводното отчитане при лизингодателите.

Второ, повечето лизингови договори се признават в отчета за финансово състояние като задължение и актив с право на ползване. Позволен са минимални изключения за лизинг на активи с ниска стойност или краткосрочни договори за лизинг. На активите с право на ползване ще се начислява разход за амортизация, а върху лизинговите задължения ще се начислява разход за лихви.

Трето, промените ще засегнат предприятията от всички сектори на икономиката, но най-съществено ще бъдат повлияни тези, които интензивно са използвали оперативния лизинг. Тези предприятия са от сферите търговия на дребно, транспорт, здравеопазване, телекомуникации, професионални услуги и др.

Четвърто, промените във финансовите отчети ще доведат до промени в някои ключови финансови показатели. Печалбата от оперативна дейност ще се повиши, докато нетната печалба може да се промени и в двете посоки. Показателите за задлъжнялост, ликвидност и оброщаемост ще се понижат поради по-високите стойности както на активите, така и на задълженията.

Пето, промяната на стандарта има изцяло счетоводни измерения и не води до промени в паричните потоци на компанията. Въпреки това е възможно прогнозите за бъдещите парични потоци на база на информацията за оперативните лизинги в предходните отчети да се различават от прогнозите, които се основават на новата информация. Това би довело до промяна на пазарната оценка на съответните предприятия или преразглеждане на техния кредитен рейтинг.

Направеният анализ дава основание да заключим, че изследваната промяна в счетоводните регулации може да доведе до известни проблеми за потребителите на финансови отчети през близките отчетни периоди, но поради по-високата прозрачност и достъпност на информацията за лизинговите договори, би имала цялостен положителен ефект в дългосрочен план.

Използвана литература

1. Брезоева, Б. (2018). Новият стандарт МСФО 16 Лизинг – Модел на актива с право на ползване, Годишник за 2018 г., ИДЕС, достъпен на: <https://www.ides.bg/media/1639/2018-boyka-brezoeva.pdf> [Дата на последен достъп: 23.11.2019г.].
2. РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2017/1986 НА КОМИСИЯТА от 31 октомври 2017 година за изменение на Регламент (ЕО) № 1126/2008 за приемане на някои международни счетоводни стандарти в съответствие с Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета във връзка. (9 ноември 2017 г.). Официален вестник на Европейския съюз, стр. L291/1-L291/62.
3. Симеонова, Р. (2018). Лизинговите договори на финансовите отчети на лизингополучателите съгласно МСФО 16 Лизинг, Алманах научни изследвания, СА Д. А. Ценов - Свищов, с. 382-411.
4. Ashton, R. K. (1985). Accounting for finance leases: a field test. Accounting and Business Research. 15 (Summer): 233-238

5. Beattie, V., Edwards, K., and Goodacre, A. (1998). The Impact of Constructive Operating Lease Capitalization on Key Accounting Ratios, and Accounting and Business Research, Vol. 28. No. 4. pp. 233-254
6. Deloitte (2016). Leases. A guide to IFRS 16
7. EY (2018), Applying IFRS. A closer look at IFRS leases
8. Grant Thornton (2018), International Insights into IFRS 16
9. Magli F., Nobolo, A., Ogliari, M. (2018). The Effects on Financial Leverage and Performance: The IFRS 16, <https://doi.org/10.5539/ibr.v11n8p76>
10. Morales-Díaz, J., Zamora-Ramírez, C. (2018). Effects of IFRS 16 on Key Financial Ratios: A New Methodological Approach. Accounting in Europe. Vol. 15. Núm. 1. Pag. 1-33
11. Nelson, A. J. (1963). Capitalising leases- the effect on financial ratios. Journal of Accountancy, July: 49-58.
12. PwC (2016), In depth A look at current financial reporting issues
13. Sari, E., Altintas, T., Tas, N. (2016). The effect of the IFRS 16: Constructive capitalization of operating leases in the Turkish retailing sector Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3120397> [Accessed 1 Aug. 2019].

Диалог

Електронно списание на СА “Д.А.Ценов”
ISSN:1311-9206

Година 2019, Брой 4

Дата на издаване

2.12.2019 г.

Съдържание

[Уолтър Блок](#)

Дуплика до Висоцки относно безразличието и дебата на Блок и Хоупе

JEL: B00

Ключови думи: безразличие, методология, Австрийска икономика

Резюме: В австрийските икономически кръгове протича продължителен дебат относно безразличието и методологията. Дебатът започва Nozick (1977), който отправя критики към мисловната школа по тези въпроси. Block (1980) изразява своето становище...

[Виктор Аврамов](#)

Анализ на времевите редове на цените и обема на борсовата търговия на електрическа енергия в условията на ниска ликвидност

JEL: C14, C22, C51, Q41, Q47

Ключови думи: потребление на електрическа енергия, сезонност, времеви редове, прогнозиране

Резюме: В тази статия се анализират времевите редове на цените и количествата на борсовия пазар на електрическа енергия. Изследва се периода януари 2016 – юни 2018 като се приема, че в този начален за функционирането ѝ период, борсовата...

[Лиляна Камбурова](#)

Влияние на МСФО 16 лизинг върху показателите за финансово състояние и оценка на стойността на предприятията

JEL: M41

Ключови думи: МСФО 16 Лизинг, лизинги, финансови показатели, оценяване

Резюме: Чрез МСФО 16 Лизинг се въведе съществена промяна в счетоводното отчитане на лизинговите договори. Новите регулации ще повлияят на компаниите от всички сектори на икономиката, които прилагат МСФО, но най-вече на тези, които до...

[Валери Апостолов](#)

Икономически и социални аспекти в приложението на законодателството за безопасни и здравословни условия на труд

JEL: J28, J50, K10

Ключови думи: безопасност и здраве при работа, социален диалог, индустриални отношения

Резюме: Настоящата статия разкрива актуални тенденции в практическото прилагане на законодателството в областта на безопасност и здраве при работа, като поставя акцент върху моделите на работно време и организацията на работа. Използвайки...

[Ясен Даскалов](#)

Стандартизиран подход за идентифициране на инфраструктурните активи в публичния сектор

JEL: M41, H83

Ключови думи: счетоводство, инфраструктурни активи, публичен сектор, МССПС 17 Имоти, машини и съоръжения

Резюме: Представен е счетоводен анализ на инфраструктурните активи като елементи на дълготрайните материални активи в публичния сектор. Инфраструктурните активи са значими активи за публичния сектор. В тях се инвестират значими ресурси на...

[Гая Тасева](#)

Риск от фалит при малките и средни предприятия в България

JEL: G30, G32, G33

Ключови думи: риск от фалит, финансов дистрес, анализ на риска от фалит

Резюме: Изследването на риска от фалит при МСП в България се базира на данни от финансовите отчети на 100 нефинансови предприятия с различна основна дейност за периода 2014 – 2016 г., предоставени от Националния статистически институт....

Редакционен съвет

1. проф. д-р Марияна Божинова – главен редактор
2. проф. д-р Иван Върбанов
3. проф. д-р Атанас Атанасов
4. проф. д-р Поля Ангелова
5. доц. д-р Петя Иванова
6. доц.д-р Маруся Смокова
7. доц.д-р Драгомир Илиев
8. доц. д-р Цветан Дилков
9. доц.д-р Петя Попова

Международен съвет

Проф. д.ф.н. Александр Николаевич Чумаков
Финансовый университет при Правительстве Российской Федерации, Москва, Россия

Проф. д-р Уолтър Блок
Loyola University, New Orleans, USA

Проф. д.ик.н. Анатолий Михайлович Колот
Киевски Национален икономически университет „Вадим Гетман“

Доц. д-р Аmani Ахмед Исмаил Кодаир
Suez Canal University, the British University in Egypt

Екип за техническо обслужване

1. Ас. Асен Божиков – Web-дизайн
2. Ст. преп. Елка Узунова – стилев редактор
3. Грета Цанова – технически секретар

E-mail: dialog@uni-svishtov.bg